
Balanța comercială a României - două decenii cu sold deficitar anual - Sintează* -

Prof. univ. dr. Octavian Ghe. BOTEZ
Lector univ. drd. Simona Corina GUDEI
Universitatea "Spiru Haret", București

Abstract

*Se relevă importanța cu totul specială ce trebuie acordată faptului că timp de două decenii, an de an, soldul **Balanței comerciale a României** a fost deficitar. Mai mult, soldul a crescut exponențial în deceniul 2000-2009 față de deceniul anterior 1990-1999, respectiv de la 20 de miliarde dolari la 100 de miliarde de euro, cu consecințe majore asupra echilibrului economic atât extern, dar și intern.*

Cuvinte cheie: export/import; sold balanță comercială; grad de acoperire a importului cu export; sold anual și cumulat al balanței comerciale pe grupe de mărfuri și pe parteneri comerciali importanți, comunitari și extracomunitari; Strategia Națională de Export (SNE).

O retrospectivă asupra modului în care a evoluat soldul Balanței comerciale de-a lungul secolului trecut arată că, în prima jumătate a secolului al XX-lea soldul Balanței comerciale a fost excedentar timp de 32 de ani. În a doua parte a secolului, timp de 40 de ani, până în anul 1989, balanța a avut sold pozitiv timp de 10 ani.

După 1990, an de an, soldul a fost deficitar, ceea ce a făcut ca **în perioada 1990-2000, diferența valorică negativă cumulată, între valoarea importului și valoarea exportului să fie de peste 20 de miliarde de dolari.** În perioada 2001-2005, tendința negativă a continuat prin înregistrarea de solduri negative ce au atins cumulat cote de 35 miliarde euro. Este de reținut

* Pe această temă, autorii au prezentat o apreciată comunicare în cadrul Seminarului Național de Statistică „Octav Onicescu” intitulată: „Două decenii de sold deficitar cronic al Balanței comerciale a României (1990 - 2009). Soluții posibile de remediere a situației”. (INS, joi 17 februarie 2011)

că, în anii 2008-2009 soldul negativ s-a situat la un nivel greu de imaginat de 21,8 miliarde euro, și respectiv 22,7 miliarde euro.

Succinta prezentare a cifrelor permite să observăm la început de secol XXI că, dacă în primii șase ani (2001-2006) România a înregistrat un sold negativ cumulat al Balanței comerciale de 50 miliarde euro, în ceea ce privește perioada următoare, 2007-2008 - corespunzând primilor ani ai aderării României la Uniunea Europeană - soldul negativ cumulat, a fost de o magnitudine fără precedent, însumând aproape 45 miliarde euro. Analizând datele statistice rezultă că în perioada anilor 2000-2009 s-a înregistrat un deficit cumulat în Balanța comercială a României de peste 100 de miliarde euro, situație care contrastează evident cu soldul excedentar al Balanței comerciale din deceniul anilor '80, al secolului trecut, când a fost de 17,5 miliarde dolari.

Prin reprezentările grafice se evidențiază unele aspecte particulare ale acestui fenomen negativ al acumulării soldului deficitar în Balanța comercială a României în ultimele două decenii (1990-2009).

A existat o accelerare a creșterii soldului cumulat negativ al Balanței comerciale care în perioada 2000-2004 a fost aproximativ egal cu soldul deficitar din deceniul 1990-1999, pentru ca în perioada anilor 2005-2009 să crească de peste trei ori față de perioada anilor 2000-2004.

**Evoluții ale exportului, importului și soldului Balanței comerciale a
României în perioada anilor 1990-2000 și 2001-2009**

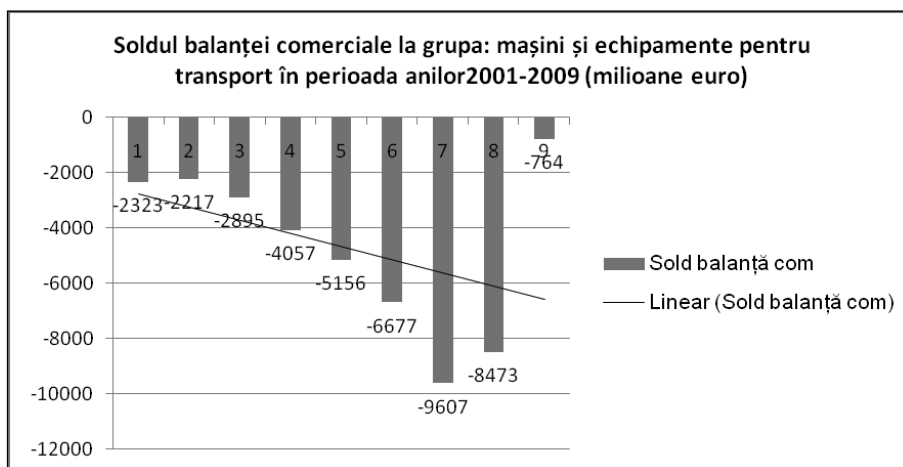
Tabelul 1

Anul	UM	Export FOB	Import CIF	Sold anual	Sold cumulat	
					în dolari	în euro
1990	mil dolari	5775,4	9202,5	-3427,1		
1991	mil dolari	4265,7	5793,4	-1527,7		
1992	mil dolari	4363,4	6259,6	-1896,2		
Subtotal					-6851	
1993	mil dolari	4892,2	6521,7	-1629,5		
1994	mil dolari	6151,3	7109	-957,7		
1995	mil dolari	7910,1	10278	-2367,9		
1996	mil dolari	8084,5	11435	-3350,5		
Subtotal					-8305,6	
1997	mil dolari	8431,1	11280	-2848,9		
1998	mil dolari	8302	11837,8	-3535,8		
1999	mil dolari	8504,7	10392,1	-1887,4		
2000	mil dolari	10366,5	13054,5	-2688		
Subtotal					-10960,1	
2001	mil euro	11385	15552	-4167		
2002	mil euro	13869	17857	-3988		
2003	mil euro	17618	24003	-6385		
2004	mil euro	23485	32664	-9179		
Subtotal						-23719
2005	mil euro	27596	40384	-12788		
2006	mil euro	25851	40746	-14895		
2007	mil euro	29402	50993	-21591		
2008	mil euro	33628	56337	-22709		
Subtotal						-71983
2009	mil euro	29116	38896	-9781		-9781
Total					-26116,7	-105483

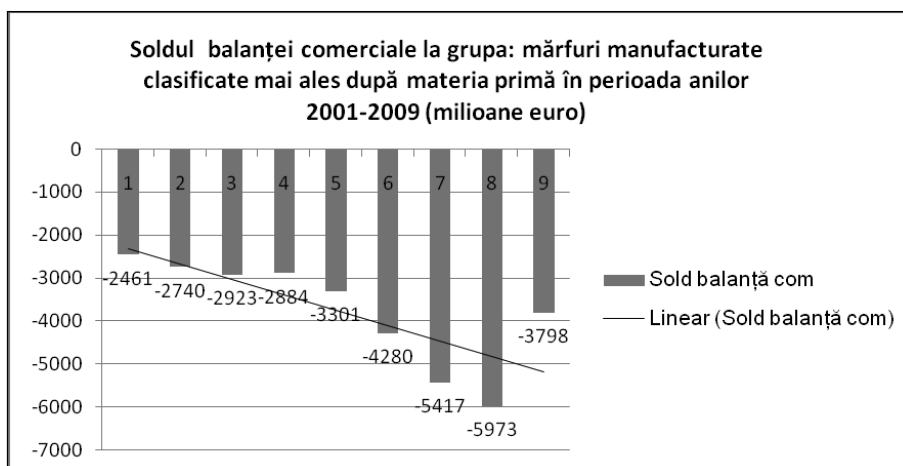
Sursa: Buletinele statistice de Comerț Exterior editate de INS. Date la finele fiecărui an din perioada 1990 - 2009

În ceea ce privește evoluția structurii fizice a schimburilor comerciale, care caracterizează aspectele calitative ale comerțului exterior al României, soldul balanței comerciale pe categorii de mărfuri prezintă unele tendințe pozitive: o pondere de 30% în totalul exporturilor românești deținută de grupa de mașini și echipamente pentru transport, precum și dublarea exportului de mărfuri manufacturate clasificate mai ales după materia primă.

Graficul 1

Graficul 2

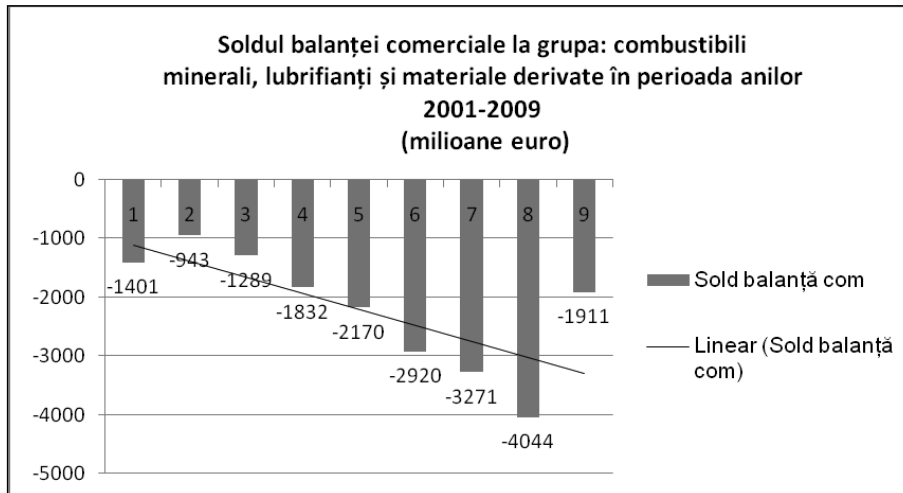
**Multe mutații negative în evoluția soldului balanței comerciale a
României pe grupe mari de mărfuri în perioada anilor 2001-2009**

Tabelul 2

Nr. crt.	Grupa de mărfuri	Perioada 2001-2009		
		Export cumulat	Import cumulat	Sold cumulat
1	Alimente și animale vii	5756	16927	-11171
2	Băuturi și tutun	1184	2503	-1319
3	Materiale crude, necomestibile exclusiv combustibili	11389	8304	3085
4	Combustibili minerali, lubrefianți și materiale derivate	16275	36056	-19781
5	Uleiuri, grăsimi și ceruri de origine animală și vegetală	484	942	-458
6	Produse chimice și produse derivate nespecificate în altă secțiune	11086	33174	-22088
7	Mărfuri manufacturate clasificate mai ales după materia primă	39695	73472	-33777
8	Mașini și echipamente pentru transport	61540	103709	-42169
9	Articole manufacturate diverse	54823	29449	25374
10	Mărfuri și tranzacții neclasificate în altă secțiune din SITC*	117	43	134

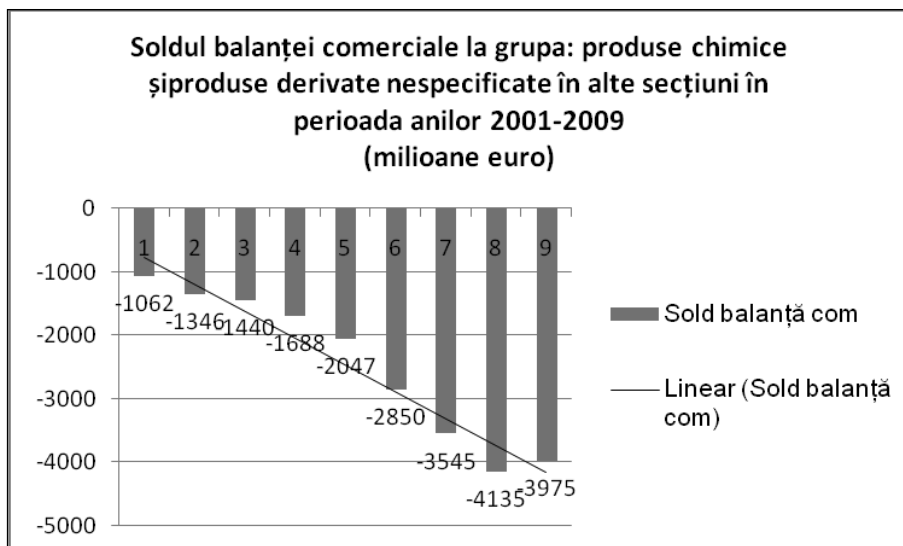
În perioada anilor 2001-2009 grupa de combustibili minerali, lubrefianți și materiale derivate a înregistrat un sold cumulat deficitar de 20 de miliarde euro, reprezentând import de țiței și de gaze necesar mai ales industriei prelucrătoare.

Graficul 3

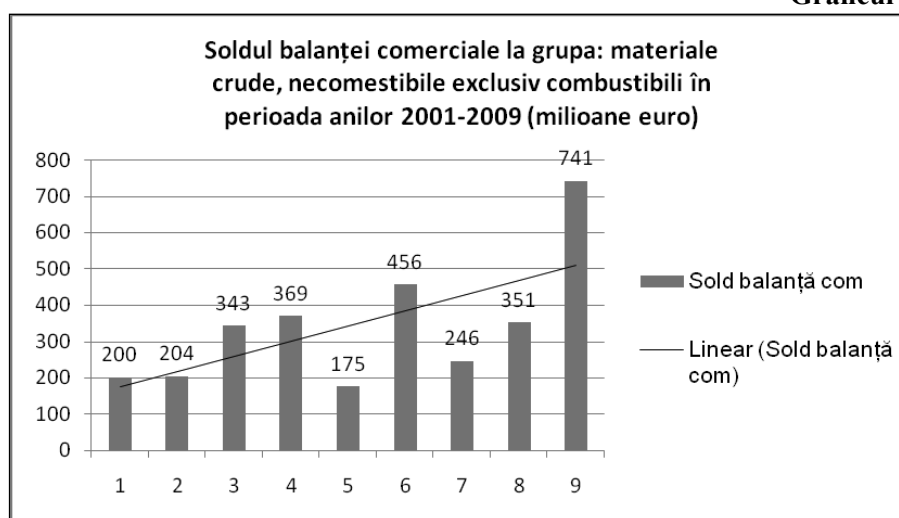
A rezultat și o evoluție îngrijorătoare, îndeosebi la soldul deficitar al Balanței comerciale la grupa de produse chimice (soldul deficitar cumulat pe perioada 2001-2009 a fost de peste 22 de miliarde euro).

Graficul 4

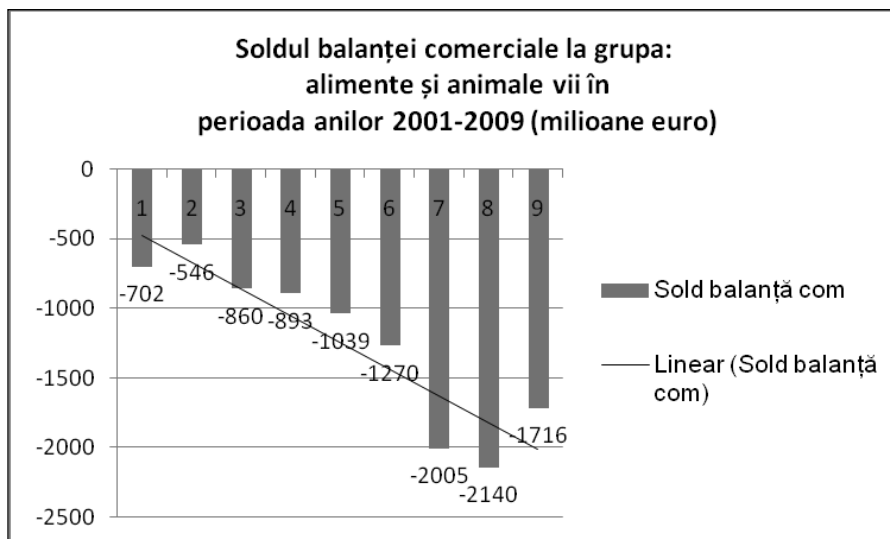
Cu un deficit mai mic al soldului Balanței comerciale s-a aflat grupa de materiale crude, necomestibile exclusiv combustibili, ceea ce demonstrează că s-au exportat mai mult produse petroliere sub formă de materii prime și semifabricate decât s-a importat pentru prelucrare de către industria din România. O tendință pozitivă se remarcă la grupa băuturi și tutun unde după o scădere bruscă a soldului negativ în anii 2007-2008 de la 317 la 46 milioane euro, în anul 2009 acest sold a devenit excedentar cu peste 100 milioane euro.

Graficul 5

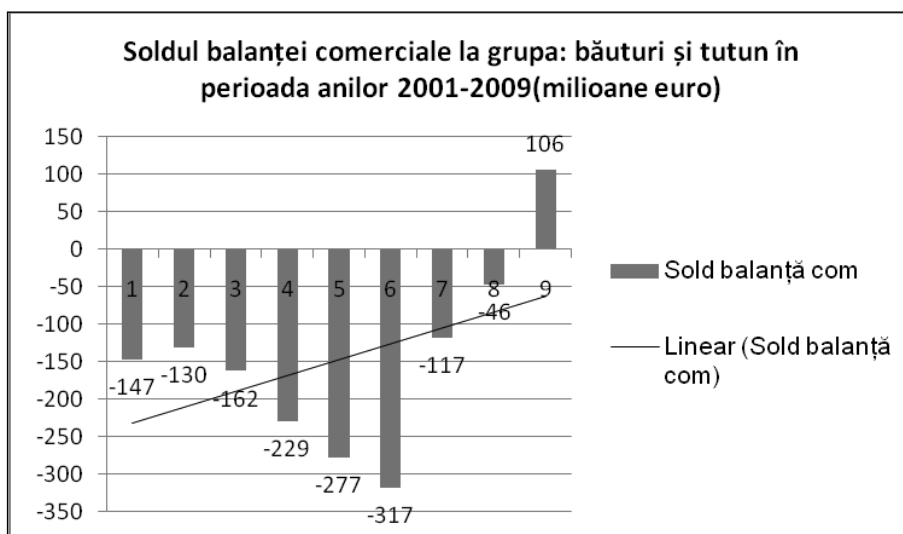

O situație cu totul anormală față de potențialul agricol al României l-a reprezentat **soldul negativ cumulat al balanței comerciale la grupele de produse: alimente și animale vii, băuturi și tutun, precum și uleiuri și grăsimi de origine animală și vegetală, care au însumat pe perioada anilor 2001-2009, un sold negativ cumulat de 13 miliarde de euro.**

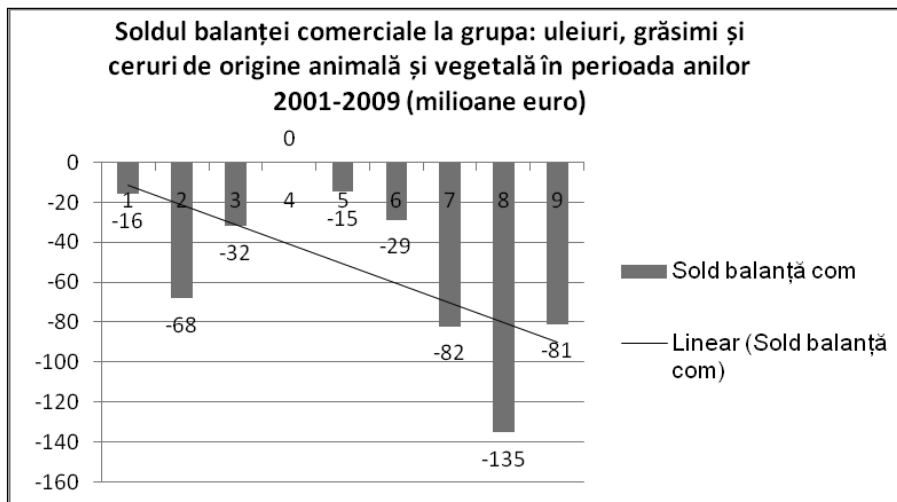
Graficul 6

Graficul 7

Graficul 8

Cât privește analiza de ansamblu a orientării geografice a comerțului exterior al României în perioada anilor 2001-2009, se remarcă locul întâi ocupat (peste 2/3 din schimburile comerciale) de Uniunea Europeană. Soldul cumulat al balanței comerciale cu țările membre ale Uniunii este negativ, așa cum rezultă și din relația cu principalii parteneri Germania, Franța, Italia.

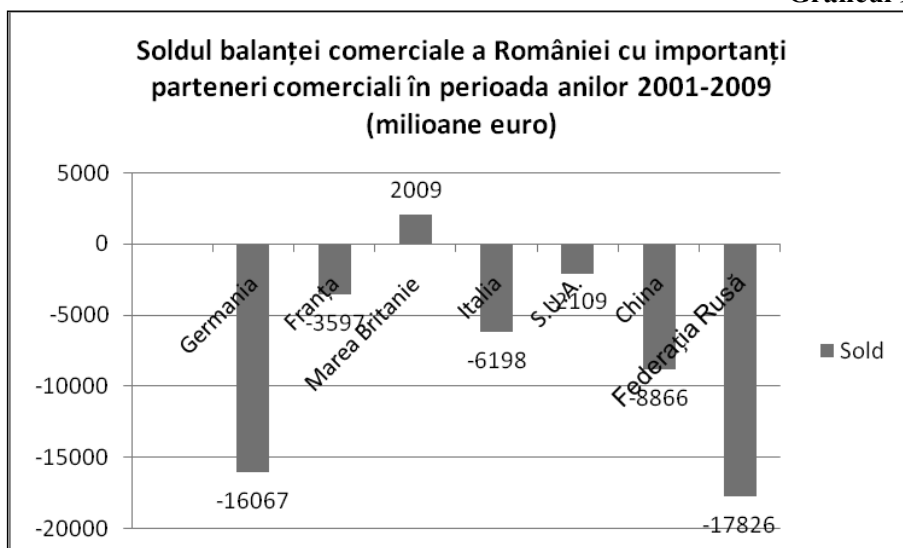
Acceași situație o întâlnim și în relația cu principalii parteneri comerciali extracomunitari: SUA, Federația Rusă și China.

Soldul balanței comerciale a României cu importanți parteneri comerciali în perioada 2001-2009 (milioane euro)

Tabelul 3

Țara	Sold	Gradul de acoperire al importului cu exportul (%)
Parteneri comunitari		
Germania	-16067	67
Franța	-3597	81
Marea Britanie	2009	127
Italia	-6198	86
Parteneri extracomunitari		
S.U.A.	-661	89
China	-8866	15
Federația Rusă	-17826	12

Sursa: Buletinele statistice de Comerț Exterior editate de INS, 2001 - 2009

Graficul 9

Pentru perioada 2001-2009 soldul deficitar cumulat a fost de 16 miliarde de euro cu partenerul german, iar cu cel francez de circa 3,6 miliarde de euro. Și cu Italia, acest deficit cumulat s-a ridicat la 6,2 miliarde de euro.

De remarcat că în schimburile comerciale cu Marea Britanie soldul cumulat a fost pozitiv, depășind 2 miliarde de euro. În ceea ce privește relația cu țările extracomunitare, cel mai mare deficit cumulat, în perioada 2001-2009 s-a înregistrat cu Federația Rusă, respectiv aproape 18 miliarde de euro. Și în relația cu partenerul chinez soldul cumulat negativ pe perioada analizată s-a apropiat de 9 miliarde de euro, iar în schimburile comerciale cu Statele Unite ale Americii 650 milioane de euro.

Rezolvarea problemei soldului negativ al Balanței comerciale este, în opinia noastră, de cea mai mare importanță pentru echilibrul economic extern al României și pentru echilibrul intern.

Impactul soldului negativ al balanței comerciale vizează contul curent al balanței de plăți, cursul valutar al leului, dezvoltarea producției industriale și agricole, deficitul bugetar, serviciul datoriei externe, consumul populației, investițiile străine directe.

Apreciem că este momentul ca toate capacitățile responsabile să se reunească pentru o analiză aprofundată a pericolului reprezentat de lipsa luării de măsuri suficiente pentru dinamizarea exporturilor, stăvilirea importurilor second hand și a prețurilor de dumping și subvenționate, optimizarea importurilor, modernizarea întreprinderilor industriale, agricole, de construcții, a activității în

domeniul turismului și altor servicii, inclusiv a randamentului oficiilor diplomatice din străinătate și a birourilor consilierului comercial.

De asemenea propunem pe linie instituțională, înființarea Ministerului Comerțului Exterior și al Investițiilor Străine, a unui Institut de Cercetări Aplicative de Comerț Exterior, alocarea de la buget de fonduri suplimentare pentru realizarea Strategiei Naționale de Export, concomitent cu modernizarea la standarde europene a învățământului de comerț exterior liceal, postliceal, superior universitar, masterat, doctorat și postdoctorat, utilizând și accesarea de fonduri structurale ale Uniunii Europene. O reformă pertinentă în domeniul comerțului exterior, poate contribui cu multe zeci de procente la formarea PIB ceea ce este de o necesitate stringentă pentru România.

O asemenea abordare energică și profesionistă ne va feri de consecințele pe care geniul națiunii române poetul Mihai Eminescu ni-l adresa încă din anul 1880 într-un articol intitulat "Balanța comercială" (ziarul Timpul) când, referindu-se la acumularea an de an, a deficitelor comerciale, considera că **" e în realitate mijlocul prin care economia unui popor strivită de o puternică concurență străină, e pusă în starea de a consuma ani întregi mai mult decât produce și de-a se bucura după teoria liberului schimb de foloasele ieftinătății piețelor străine atât de mult până ce prin această ieftinătate ajunge la faliment."**

Referindu-se la România, Heffrey Sachs - laureatul Premiului Nobel pentru economie, concluziona că **"Relansarea economiei românești este condiționată în mare măsură de creșterea exporturilor."**

Bibliografie

- Victor Aldea, Octavian Gh. Botez, Aderarea României la Uniunea Europeană și implicațiile sale asupra comerțului exterior, Editura AGER-Economistul, București, 2005
- Octavian Gh. Botez, Mădălina Militaru, Politica comercială a României în perioada de pre și postaderare la Uniunea Europeană, Universitatea Spiru Haret, Editura România de Măine, București, 2007
- Octavian Gh. Botez, Politica comercială externă a României, Universitatea Spiru Haret, Editura România de Măine, București, 2002
- Octavian Gh. Botez, Comerțul exterior al României în secolul XX, Universitatea Spiru Haret, Editura România de Măine, București, 2000
- Mihai Eminescu, Balanța comercială, Ziarul Timpul, București, 13 octombrie, 1880
- Simona Corina Gudei, Agricultura ecologică în România sector prioritar al Strategiei Naționale de Export 2010-2014, Referat la doctorat, 2010
- Simona Corina Gudei, Piața românească a produselor agroalimentare ecologice, Referat la doctorat, 2008
- xxx Anuarele statisticii de comerț exterior 1990-2010
- xxx Buletin statistic de Comerț Exterior la finele anilor 1990-2010